

ЛІНГВІСТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ФАКТОРИ АКТИВІЗАЦІЇ МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ

Кравець О.В.

Однією із цілей, що визначені на сьогодні у галузі вищої освіти України є підготовка фахівця з високим рівнем сформованої професійної компетенції, а саме фахової лінгвістики. Для оволодіння будь-якою іноземною мовою необхідне автентичне середовище. Студенти мають високий рівень оволодіння теоретичним матеріалом, але мовний бар'єр та недостатній рівень іншомовного мовлення залишаються одними із основних проблем мовного вдосконалення.

Одним із варіантів вирішення цих проблем є створення умов, наближених до справжнього мовного середовища, що лежить в основі комунікативної методики, яка базується на своєрідних «чотирьох китах»: читання, письмо, говоріння та аудіювання.

Активізація мовленнєвої діяльності – це процес переведення суб'єкта із пасивного стану мовленнєвої діяльності до активної і діяльної позиції у спілкуванні. Від того, наскільки викладач, здатний активізувати мовленнєву діяльність студентів, залежить і подальший розвиток або регрес мовлення. Студенти не мають достатньої практики іншомовного спілкування для подолання мовного бар'єру. Формування активного мінімуму та подолання мовного бар'єру реалізуються в процесі живого безпосереднього мовлення, яке допоможе зняти психологічну напругу (страх говорити, невпевненість), що виникає у студентів під час спілкування іноземною мовою.

Для розвитку мовлення та збільшення словникового запасу варто розпочинати роботу в парах. Працюючи в парах, студенти адаптуються до співрозмовника, вчаться чути один одного, будувати діалогічні та монологічні висловлювання на запропоновану тему, вирішувати проблему нестачі словникового запасу чи уповільнення темпу мовлення. Такий вид роботи дозволяє самостійно виправляти один одного. У студента не виникає комплексу, пов'язаного із страхом припущення помилок у власному мовленні.

Робота в групах дає змогу студентам використовувати мовні зразки, фрази та вирази частіше, ніж під час роботи в парах. Подібна робота сприяє розв'язанню таких лінгвістично-комунікативних завдань, як спонукання, оцінювання та ставлення, встановлення контакту в колективі, що має важливе значення у підготовці майбутніх фахівців. Режим «група» реалізується у процесі дискусій, презентацій, круглих столів, тобто в таких формах роботи, де необхідно відстоювати свою думку, надавати докази. Викладачу важливо контролювати ставлення студента до діяльності, щоб він своєчасно включився у розмову, а не слухав зміст та форму мовлення одногрупників.

Наступним чинником, який впливає на активізацію мовлення студентів на заняттях з іноземної мови є різноманітність запропонованих викладачем форм роботи. Цілеспрямоване використання різноманітних методів, прийомів і способів активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, підбір матеріалу сприяють формуванню мотивів навчання, а отже активізують розвиток мовлення студентів. У нестандартних та невимушених завданнях (наприклад, у ділових іграх) студенти розкриваються набагато швидше, стирається мовний бар'єр та з'являється інтерес до вивчення іноземної мови. Тому навчальна діяльність повинна мати творчий характер, враховувати специфіку майбутньої професійної діяльності, індивідуально-психологічні особливості студентів, їхні нахили, здібності, зацікавлення, життєві орієнтири та намагання.

Як відомо, будь-яка мовна діяльність зумовлена ситуацією, в якій здійснюється висловлювання. Ситуація, як основа вербального спілкування являє собою сукупність мовних та немовних умов, необхідних і достатніх для здійснення мовної дії. Відбір і класифікація реально існуючих мовних ситуацій для вирішення низки методичних завдань призвели до необхідності розгляду їх з точки зору різних типів мовної поведінки. Відповідно виділені стандартні (або стабільні) і варіабельні (або змінні) ситуації. У стандартних ситуаціях поведінка людини (вербальне і невербальне) жорстко регламентується. У варіабельних мовних ситуаціях форма мови не так тісно пов'язана з утриманням, а

обумовлена соціально-особистісними взаємовідносинами співрозмовників, їх загальноосвітнім рівнем, ступенем знайомства. Навчальний процес може провести студентів через всі можливі та реально існуючі ситуації спілкування, і тому мовні уміння мають розвиватися на основі вправ в умовах навчальних мовленнєвих ситуацій, що моделюють реальне мовне спілкування.

Навчальна мовленнєва ситуація покликана забезпечувати потреби студентів у мовному спілкуванні і повинна являти собою сукупність життєвих умов, що спонукають до висловлення думок і використання при цьому певного мовного матеріалу. У навчання вона повинна служити:

- 1) одиницею змісту навчання;
- 2) способом організації матеріалу на занятті, в підручнику чи навчальному посібнику;
- 3) критерієм організації системи (або серії вправ);

Література

1. Алзашвили А.А. Психологические основы и общие закономерности обучения устной речи: автореферат диссертации на получения степени доктора психологических наук: спец.19.00.07 / А.А.Алзашвили. – Тбилиский государственный университет. – Тбилиси, 1967. – 35 с.
2. Котенко О.В. Формування професійно значущих якостей майбутнього вчителя іноземної мови / Ольга Володимирівна Котенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.psyh.kiev.ua/Котенко_О.В._Формування_професійно_значущих_якостей_майбутнього_вчителя_іноземної_мови>. – Загол. з екрану. – Мова укр.

Запитання: Що впливає на активізацію мовлення студентів?

Відповідь: На активізацію мовлення впливають використання різних методів та прийомів, способів навчально-пізнавальної діяльності студентів, підбір матеріалу, робота в парах, робота в групах тощо.